ਮੁਖਵਾਕ ਨੰਬਰ ੮੨ [ਆਦਿ ਅੰਗ ੬੬੩]

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਇਹੁ ਧਨੁ ਅਖੁਟੁ ਨ ਨਿਖੁਟੈ ਨ ਜਾਇ ॥ ਪੂਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਦਿਖਾਇ ॥ ਅਪੁਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈ ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ॥੧॥ ਸੇ ਧਨਵੰਤ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਅਵਗੁਣ ਕਾਟਿ ਗੁਣ ਰਿਦੈ ਸਮਾਇ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸੁਖ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ ॥੨॥ ਏਕੁ ਅਚਰਜੁ ਜਨ ਦੇਖਹੁ ਭਾਈ ॥ ਦੁਬਿਧਾ ਮਾਰਿ ਹਰਿ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ॥ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜਾਇ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥੩॥ ਸਭ ਮਹਿ ਵਸੈ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੋ ਸੋਇ ॥ ਗੁਰਮਤੀ ਘਟਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥ ਸਹਜੇ ਜਿਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਣਿ ਪਛਾਣਿਆ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥੪॥੧॥

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ

੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੁਰ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਪਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸਤੂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮੰਗਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। **੧**=ਅਦੁੱਤੀ **ੴ**=ਸਰਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ **ਸਤਿ**=ਨਾਸ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, **ਗੁਰ**=ਚੇਤਨ **ਪ੍ਰਸਾਦਿ**=ਅਨੰਦ ਸਰੂਪ।

ਉਥਾਨਕਾ :—ਜਿਸ ਵਕਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਠਹਿਰੇ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ, ਗੁਰਮਤਿ ਵੀਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸੁਥੈਨ ਮਾਰਗ, ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਭਗਤੀ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ੨੨ ਸੂਬੇ ਸਨ ਜਾਂ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ੨੨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਇਕੋ ਹੁਕਮਰਾਨ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਸੀ। ਜੋ ੨੨ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ੨੨ ਸੂਬੇਦਾਰ ਥਾਪ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪਰਜਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਤੋਰਦਾ ਸੀ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਪਰਜਾ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰਜਾ ਦੇ ਸਰੀਰ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰਕ ਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸੰਸਾਰੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਪਰਜਾ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਵਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਜੋ ਰੱਬੀ ਅਵਤਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਰੱਬੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਤਨ ਤੋਂ ਰੱਬੀ ਕਿਰਿਆ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਅਵਤਾਰੀ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਯੋਗੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਲੋਕ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਤੁਛ ਮਾਤਰ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਕੋਊ ਹਰਿ ਸਮਾਨਿ ਨਹੀ ਰਾਜਾ ॥ ਏ ਭੂਪਤਿ ਸਭ ਦਿਵਸ ਚਾਰਿ ਕੇ ਝੂਠੇ ਕਰਤ ਦਿਵਾਜਾ ॥**

[ਬਿਲਾਵਲੁ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਅੰਗ ੮੫੬]

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇ, ਪਰ ਕਈ ਮੌਕੇ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਖੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਰੱਬੀ ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਸਰੀਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਸ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਸਦੀਵੀ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਸੇ ਰਾਜਾ ਯੋਗੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਯੋਗ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਾਇਆ।

ਯਥਾ— **ਮਾਰਿਆ ਸਿਕਾ ਜਗਤਿ ਵਿਚਿ ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥੁ ਚਲਾਇਆ॥**

[ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਰ ੧, ਪਉੜੀ ੪੫]

ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਰੂਪ ਹੋ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਲਈ ੨੨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖ ਪਦਵੀ ਦੇ ਕੇ, ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਫੇ ਵੰਡਣ ਲੱਗੇ, ਰਿੱਧੀਆਂ ਸਿੱਧੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਕੇ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ੨੨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਬਲ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਭੱਟਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਉਪਮਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਭਲੇ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਤੇਰੀ ਉਪਮਾ ਤੋਹਿ ਬਨਿ ਆਵੈ॥**

[ਸਵਈਏ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੧੩੯੬]

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ੨੨ ਸੂਬੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਲਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ੨੨ ਮੰਜੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ੨੨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜੇ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਚਲਦਾ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗੀ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਮਝ ਕੇ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਵਰਤਾਰਾ ਵਰਤਾਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ੨੨ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸ਼ੰਕਾ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਤੇ ਇਹ ਭੰਡਾਰਾ ਮੁੱਕ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ :—

ਇਹੁ ਧਨੁ ਅਖੁਟੁ ਨ ਨਿਖੁਟੈ ਨ ਜਾਇ॥

ਇਹ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਧਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਅਖੁਟੁ=ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਧਨ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਖੁਟੈ=ਮੁਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਇ=ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਧਨ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਨਾਮ ਧਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੁਰਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੂਨੀ ਵਿੱਚ ਨ ਜਾਇ=ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਪੂਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਦਿਖਾਇ॥

ਜੋ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਇ=ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਪੁਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈ॥

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤੋਂ ਸਦਾ ਹੀ ਬਲਿ=ਬਲਿਹਾਰ-ਕੁਰਬਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ।

ਯਥਾ— ੧. **ਬਲਿਹਾਰੀ ਗੁਰ ਆਪਣੇ ਦਿਉਹਾੜੀ ਸਦ ਵਾਰ॥**
ਜਿਨਿ ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਵਾਰ॥

[ਵਾਰ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੪੬੨]

੨. **ਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਊਪਰਿ ਬਲਿ ਜਾਈਐ॥** [ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੭੪੧]

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ॥੧॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਹੀ ਹਰੀ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **੧. ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਿਰਦੈ ਵਾਸੈ ਭਉਜਲੁ ਪਾਰਿ ਪਰਲਾ ॥**

[ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੮੯੧]

੨. ਅਪਨੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਸੋਈ ਜਨੁ ਪਾਏ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਮੰਨਿ ਵਸਾਏ ॥

[ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੧੧੩]

ਸੇ ਧਨਵੰਤ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥

ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਅਸਲੀ ਧਨਵਾਨ ਹਨ ਜੋ ਹਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਲਿਵ=ਬਿਰਤੀ ਨੂੰ ਲਾਇ=ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਧਨਵੰਤੇ ਸੇਈ ਪਰਧਾਨ ॥ ਨਾਨਕ ਜਾ ਕੈ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨ ॥** [ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੧੪੪]

ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਰਗਾਸਿਆ
ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਧਨ ਮੈਨੂੰ ਪਰਗਾਸਿਆ=ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਵਾ:—ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਨਾਮ ਆ ਕੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਾਮ ਧਨ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮ ਧਨ ਦੇ ਕੀ ਲਾਭ ਹਨ:—

ਅਵਗੁਣ ਕਾਟਿ ਗੁਣ ਰਿਦੈ ਸਮਾਇ ॥

ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਅਵਗੁਣ ਕਾਟਿ=ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਾਸਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥

ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਹਜਿ=ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਭਾਇ=ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸੋਭਾ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਵਾ-ਪੂਰੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ=ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੀ ਅਉਗਣ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸੁਖ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ ॥੨॥

ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਬਾਨੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਦੇ ਅੰਤਰਿ=ਅੰਦਰ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਰਤੀ ਸਹਜਿ=ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **੧. ਸੂਖ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਘਣੇ ॥ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪੂਰੀ ਜਾ ਕੀ ਬਾਣੀ**
ਅਨਿਕ ਗੁਣਾ ਜਾ ਕੇ ਜਾਹਿ ਨ ਗਣੇ ॥ [ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੮੦੫]

੨. ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਪੂਰੀ ਬਾਣੀ ॥ ਪੂਰੈ ਲਾਗਾ ਪੂਰੇ ਮਾਹਿ ਸਮਾਣੀ ॥ [ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੧੦੭੪]

ਏਕ ਅਚਰਜੁ ਜਨ ਦੇਖਹੁ ਭਾਈ ॥

ਹੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਜਨੋ! ਇਕ ਹੋਰ ਬੜੇ ਅਸਚਰਜ ਦੀ ਗੱਲ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਦੇਖਣਾ ਕਰੋ।

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਦੁਬਿਧਾ ਮਾਰਿ ਹਰਿ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ॥

ਅਸਚਰਜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੇ ਦੁਬਿਧਾ=ਦ੍ਵੈਤ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮਈ ਬਾਣੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ, ਸੁਨਣ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਮਹਾਤਮ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਵੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਹਰ ਅੱਖਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਿਲਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲੱਕੜਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਗ, ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਘਿਓ, ਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਸ਼ਨਾਂ ਸਮਿਲਤ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਪ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵੈਰਾਗ ਸਰੂਪ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵੈਰਾਗ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੁਧ ਸਰੂਪ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸੁੱਧਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰਨ ਤੇ ਤਾਰਨ ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ=ਭਵਜਲ ਤੋਂ ਤਾਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ, ਹੰਕਾਰ, ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ, ਦੰਭ ਪਖੰਡ ਆਦਿ ਆਸੁਰੀ ਸੰਪਦਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਬਲ ਰਖਦੀ ਹੈ ਇਸੇ ਲਈ ਇਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ ਕਿਹਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੁਬਿਧਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕਦਾ। ਤੇ ਦੁਬਿਧਾ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਸਦਾ

ਯਥਾ— **੧. ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਤ ਦੁਬਿਧਾ ਭਾਗੈ ॥ ਕਮਲੁ ਬਿਗਾਸਿ ਮਨੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਲਾਗੈ ॥**

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧, ਅੰਗ ੧੫੩]

੨. ਗੁਰਿ ਦੁਬਿਧਾ ਜਾ ਕੀ ਹੈ ਮਾਰੀ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰੀ ॥

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੨੩੮]

ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜਾਇ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਅਮੋਲਕੁ=ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਲ ਨਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥੩॥

ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਰਸਾਦਿ=ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਵਸੈ=ਵਸਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **੧. ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਰਤਨੁ ਹੈ ਪੂਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸਿ ॥**
ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵੈ ਲਗਿਆ ਕਢਿ ਰਤਨੁ ਦੇਵੈ ਪਰਗਾਸਿ ॥

[ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੪, ਅੰਗ ੪੦]

੨. ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਪਾਇਆ ॥ [ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੧੨੪]

ਸਭ ਮਹਿ ਵਸੈ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੋ ਸੋਇ ॥

ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਹੀ ਪ੍ਰਭੂ=ਮਾਲਕ ਵਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਕੜ ਦੀ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਦੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਮੱਖਣ ਆਪ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਮੱਖਣ ਤੇ ਅਗਨੀ ਲਈ, ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਰਿੜਕਣਾ ਤੇ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਰਗੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਗੁਰਮਤੀ ਘਟਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮਤੀ=ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੁਆਰਾ ਘਟਿ=ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ=ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਹਜੇ ਜਿਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਣਿ ਪਛਾਣਿਆ ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥੪॥੧॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਨਾਮ ਦੇ ਜਪਣ ਵਿੱਚ ਮੰਨ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਾਣਿ=ਗਿਆਨ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਹਜੇ=ਸੁਤੇ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨਾਮ ਧਨ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਨਾ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮ ਧਨ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਰਸਾਈ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਮੁਖਵਾਕ ਨੰਬਰ ੮੩ [ਆਦਿ ਅੰਗ ੬੬੪]

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩ ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਅਤਿ ਅਪਾਰਾ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥ ਨਾਮ ਧਨ ਬਿਨੁ ਹੋਰ ਸਭ ਬਿਖੁ ਜਾਣੁ ॥ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਜਲੈ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥੧॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖੈ ਕੋਇ ॥ ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ ਹੋਵੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸਬਦੁ ਦੀਪਕੁ ਵਰਤੈ ਤਿਹੁ ਲੋਇ ॥ ਜੋ ਚਾਖੈ ਸੋ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਇ ॥ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮਿ ਹਉਮੈ ਮਲੁ ਧੋਇ ॥ ਸਾਚੀ ਭਗਤਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੨॥ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖਿਆ ਸੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਲੋਗੁ ॥ ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਹਰਖੁ ਨਾਹੀ ਕਦੇ ਸੋਗੁ ॥ ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ ਅਵਰਾ ਮੁਕਤੁ ਕਰਾਵੈ ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਹਰਿ ਤੇ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥੩॥ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭ ਮੁਈ ਬਿਲਲਾਇ ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਦਾਝਹਿ ਸਾਤਿ ਨ ਪਾਇ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਸਭੁ ਤ੍ਰਿਸਨ ਬੁਝਾਏ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਾਂਤਿ ਸੁਖੁ ਪਾਏ ॥੪॥੨॥

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩ ॥

ਇਹ ਮਹਾਂਵਾਕ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਸਰੂਪ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁੰਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਦਿਨ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਧਨ ਹੈ ਉਹ ਕਿਤਨੇ ਸੁੰਦਰ ਨਿਰਮਲ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਚਿੱਟੇ ਵਰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਧਨ ਦੀਆਂ ਕਿਡੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਹਨ ਸਾਰੇ ਮਾਇਕੀ ਪਦਾਰਥ ਧਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ।

ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਨੁ ਨਿਰਮਲੁ ਅਤਿ ਅਪਾਰਾ ॥

ਇਸ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਨ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਗੁਰਸਿਖੋ! ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਧਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਅਤਿ=ਅਤਿਅੰਤ ਹੀ ਅਪਾਰਾ=ਪਾਰਾਵਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਨਿਰਮਲੁ=ਮੈਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਅਤਿਅੰਤ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਨ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਕ ਧਨ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਸੁਖ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦੂਜਾ ਧਨ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਔਰ ਪ੍ਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਸੁਖ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਧਨਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਸਾਰਕ ਧਨ ਨੂੰ ਕੱਚਾ ਤੇ ਨਾਮ ਧਨ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਕਾਚਾ ਧਨੁ ਸੰਚਹਿ ਮੂਰਖ ਗਾਵਾਰ ॥ ਮਨਮੁਖ ਭੂਲੇ ਅੰਧ ਗਾਵਾਰ ॥**

[ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੬੬੫]

ਸੰਸਾਰਕ ਧਨ, ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਘੋਰ ਮੂਰਖ ਦਸਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਇਹ ਸੰਸਾਰਕ ਧਨ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਤਸ਼ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੈਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਧਨ ਦੀ ਕਾਲਸ਼ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਐਸਾ ਕੌਤਕ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਤਾਨ ਬਾਬਾ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਜੋ ਬਾਬਾ ਮੋਹਨ ਜੀ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਨ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੋ ਸਪੁਤਰ ਤੇ ਦੋ ਸਪੁਤਰੀਆਂ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਤੇ ਦਾਨੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਬਾ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੰਸਾਰਕ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਨ ਦਾ ਢੇਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖੁਲਾ ਖਰਚਨ ਲਈ, ਜੇਬਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰਜਾਮਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਿਆ ਜੈਸਾ ਕਿ—

ਯਥਾ— **੧. ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਜਾਨੈ ਉਸ ਤੇ ਕਹਾ ਛਪਾਇਆ ॥** [ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੩੮੧]

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

੨. ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਅੰਤਰਿ ਕੀ ਜਾਨਤ॥ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨਤ॥

[ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਅੰਗ ੧੩੮੬]

ਕਿਉਂਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਮੇਟਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰਕ ਧਨ ਦੀ ਮਲੀਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਰੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੁੱਤਰ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰੇਮ ਭੇਟਾ ਰੁਪਏ ਪਏ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕਰੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੁਪਏ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚਾਂਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਸਾ ਔਗੁਣ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਨਾਲ ਹੱਥ ਘਸਾਈਏ ਤਾਂ ਹੱਥ ਕਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਖਿੰਡੇ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੰਘਿਆ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪੁੱਤਰ ਜੀ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਉ ਔਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਵੋ। ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਔਰ ਪੁਛਿਆ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਮੈਨੂੰ ਵਖਾਉ, ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਵਖਾਏ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਤੇਰੇ ਹੱਥ ਕਾਲੇ ਕਿਉਂ ਹਨ—ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੀ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਰੁਪਇਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਜੋ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ; ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਸਨਮੁਖ ਖੜੇ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਧਨ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤੇਰੇ ਤਨ ਨੂੰ ਭਾਵ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਇਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਧਨ ਉਸਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਾਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਨ, ਤਨ ਔਰ ਮਨ ਨੂੰ ਮੈਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਧਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਪਰਾਲੱਬਧ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਮਿਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਜੇ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਚਾ ਨਾਮ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਧਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਨ ਔਰ ਮਨ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਧਨ ਆਪ ਅਤਿਅੰਤ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਵਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਤਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਚਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਧਨ ਨੂੰ ਨਿਰਮਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਮ ਧਨ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥

ਗੁਰਮੁਖ ਜਨਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਸਬਦਿ=ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਹਕਰਨ ਰੂਪ ਭੰਡਾਰੇ ਨਾਮ ਧਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਮ ਧਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਨਾਮ ਧਨ ਬਿਨੁ ਹੋਰ ਸਭ ਬਿਖੁ ਜਾਣੁ ॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਧਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸੰਸਾਰਕ ਧਨ ਔਰ ਮਾਇਕੀ ਪਦਾਰਥ ਸਭ=ਸਾਰੇ ਬਿਖੁ=ਜ਼ਹਿਰ ਰੂਪ ਜਾਨਣਾ ਕਰੋ।

ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਜਲੈ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥੧॥

ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਕਰਕੇ ਜੀਵ ਅਭਿਮਾਨੁ=ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਲੈ=ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪਾਈਏ ਉਹ ਸੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਮਨ ਨੂੰ ਪਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮਨ ਅਭਿਮਾਨ ਦੀ ਅਗਨੀ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸੜਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅਭਿਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾ ਤਾਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜਨ ਤੋਂ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰ ਹੀ ਸੜਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੜਦਾ ਹੈ।

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਰਸ ਚਾਖੈ ਕੋਇ ॥

ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਗੁਰਮੁਖਿ=ਗੁਰਸਿਖ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਸ ਨੂੰ ਚਖਦਾ ਹੈ।

ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਅਨੰਦੁ ਹੋਵੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ
ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਉਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਦਾ=ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਨੰਦ ਪਰਾਪਤਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪੂਰੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਬਦੁ ਦੀਪਕੁ ਵਰਤੈ ਤਿਹੁ ਲੋਇ ॥
ਜੋ ਚਾਖੈ ਸੋ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਇ ॥

ਸਬਦੁ=ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਦੀਪਕੁ=ਦੀਵਾ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ=ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਉਸ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਨਾਮ ਰਸ ਨੂੰ ਚਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਰਮਲੁ=ਸੁਧ ਭਾਵ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਥਵਾ :—ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਗਿਆਨ ਦਾ ਦੀਵਾ ਹੈ, ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸਿਖਿਆਤਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ ਰਸ ਨੂੰ ਚਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੁਧ ਸਰੂਪ ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸਬਦੁ-ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ :—

ਨਿਰਮਲ ਨਾਮਿ ਹਉਮੈ ਮਲੁ ਧੋਇ ॥

ਨਿਰਮਲ=ਸ਼ੁਧ ਸਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਵਾ :—ਨਿਰਮਲ=ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਣ ਕਰਕੇ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਧੋਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤਿ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਹਉਮੈ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੈਲਾ ਹੈ। ਹਉਮੈ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ-ਕਰਦਾ ਮਨ ਹਉਮੈ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਹਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਮੇਰੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਮੇਰੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਮੈਂ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਤੇ ਜੋ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੰਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੂਰਖ ਤੋਂ ਵੀ ਮੂਰਖ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਹਮ ਕੀਆ ਹਮ ਕਰਹਗੇ ਹਮ ਮੂਰਖ ਗਾਵਾਰ ॥**
ਕਰਣੈ ਵਾਲਾ ਵਿਸਰਿਆ ਦੂਜੈ ਭਾਇ ਪਿਆਰੁ ॥ [ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੩, ਅੰਗ ੩੯]

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਮਨ ਹਉਮੈ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਅਤਿਅੰਤ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਸ਼ਕਤੀ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਜੋ ਧੂਣੀਆਂ ਤਾਪਣੀਆਂ, ਜਲ ਧਾਰੇ ਕਰਨੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਦੇਣੇ ਇਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਧਨ ਵੀ ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ। ਹਠ ਜੋਗ ਦਾ ਨਿਸ਼ੇਧ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਹਜ ਜੋਗ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦੇ ਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪੰਡਿਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਨਾਮ ਦਾ ਸਾਧਨ ਦਿੱਤਾ :—

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਯਥਾ— **ਕਲਿ ਕੇ ਸਭ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਨ ਕੋ ਭਵ ਤਾਰਨ ਕੋ ਜਗ ਭੀਤਰ ਆਏ॥**
ਜਗ ਜੀਰਨ ਸਾਧਨ ਦੂਰ ਕਰੇ ਦ੍ਰਿਢ ਸਾਧਨ ਰਾਮਹਿ ਨਾਮ ਬਤਾਏ॥

[ਭਾਵਰਸਾਮ੍ਰਿਤੁ ਸਵੈਯਾ ੨]

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਨਿਰਮਲ ਹੈ। ਭਾਵ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਾਮੀ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਸਰੂਪ ਹੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਮਨ ਨਾਮ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਉਮੈਂ ਦੀ ਮੈਲ ਦੂਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮਨ ਕਦੇ ਹਉਮੈ ਕਰਕੇ ਹਉਮੈ ਦਾ ਸਰੂਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਮਨ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਉਮੈ ਦੀ ਸਾਰੀ ਮੈਲ ਧੋਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਕਬੀਰ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਤੂ ਹੂਆ ਮੁਝ ਮਹਿ ਰਹਾ ਨ ਹੂੰ॥**
ਜਬ ਆਪਾ ਪਰ ਕਾ ਮਿਟਿ ਗਇਆ ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਤੂ॥

[ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਅੰਗ ੧੩੭੫]

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਉਮੈ ਦੀ ਮੈਲ ਨੂੰ ਮੇਟਣ ਲਈ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਮੇਟਣ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਪ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਮ ਜਪਾਵੇ ਉਹੀ ਨਾਮ ਜਪ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਯਥਾ— **ਆਪਿ ਜਪਾਏ ਜਪੈ ਸੋ ਨਾਉ॥ ਆਪਿ ਗਾਵਾਏ ਸੁ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਉ॥**

[ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੨੭੦]

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਮਲ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਹੋਈਦਾ ਹੈ।

ਸਾਚੀ ਭਗਤਿ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥੨॥

ਸੱਚੀ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਕਾਲ ਲਈ ਆਤਮ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਉਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹੀ ਭਗਤੀ ਸੱਚੀ ਹੈ ਹੋਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਆਤਮ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ।

ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖਿਆ ਸੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਲੋਗੁ॥

ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਜਨੁ=ਭਗਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਸ ਨੂੰ ਚਖਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਹਰਖੁ ਨਾਹੀ ਕਦੇ ਸੋਗੁ॥

ਉਹਨਾਂ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਹਰਖੁ=ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਦੇ ਵੀ ਸੋਗੁ=ਗਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਆਪਿ ਮੁਕਤੁ ਅਵਰਾ ਮੁਕਤੁ ਕਰਾਵੈ॥

ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਆਪ ਮੁਕਤ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਹਰਿ ਤੇ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ॥੩॥

ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਰਿ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਸੁਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭ ਮੁਈ ਬਿਲਲਾਇ ॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ [ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ] ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਮਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਨਦਿਨੁ ਦਾਝਹਿ ਸਾਤਿ ਨ ਪਾਇ ॥

ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਤ ਦਿਨ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਵਾ-ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਸਭੁ ਤ੍ਰਿਸਨ ਬੁਝਾਏ ॥

ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਮਿਲੈ=ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਮ ਜਲ ਦੁਆਰਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਂ ਰੂਪ ਅੱਗ ਬੁਝਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਯਥਾ— **ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਬੁਝੈ ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ॥** [ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫, ਅੰਗ ੬੮੨]

ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਸਾਂਤਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇ ॥੪॥੨॥

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਮਿ=ਨਾਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੇ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ ॥

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com